

ΓΙΝΟΜΕΝΑ ΟΜΑΔΩΝ:

$\mathbb{R}^* \ni r = \pm |r|$ άρα $\mathbb{R}^*$ χωρίζεται με το γινόμενο
σε υποομάδες των των $\mathbb{R}^+$ και $\{-1, 1\}$. Ανταλν.
 $\mathbb{R}^* = \mathbb{R}^+ \times \{-1, 1\}$ ενώ γινόμενο

ΟΡΙΣΜΟΣ: Η ομάδα O λέγεται ^{εσωτερικό} ενώ γινόμενο των

H και $K \leq O$ εάν

H και $K \triangleleft O$, $O = HK$ και $H \cap K = \{e\}$

Συμβολισμός εσωτερικού ενώ γινόμενου $O = H \times K$

Ισχύει $(\forall x \in O)(\exists! a \in H \wedge \exists! b \in K) : x = ab \wedge ab = ba$

ΠΡΟΤΑΣΗ: Έστω $O = H \times K$, $H' = \{(a, 1) \mid a \in H\}$ και
 $K' = \{(1, b) \mid b \in K\}$. Τότε ισχύει $e a \in H$ και $a \in H$

- 1) $H' \cong H, K' \cong K$
- 2) $H' \triangleleft O, K' \triangleleft O$
- 3) $O = H'K'$ και $H' \cap K' = \{1, 1'\}$
- 4) $O = H' \times K'$

ΟΡΙΣΜΟΣ Μια ομάδα O καλείται εσωτερικό ελεύθερο γινόμενο των υποομάδων της $H_i, i \in I$ εάν $H_i \triangleleft O$

H O γεννιέται από τις H_i και

$$H_i \cap \langle H_j : j \in I - \{i\} \rangle = \{e\}, i \in I$$

Γράφουμε $O = \prod_{i \in I} H_i$

⊗ Παρατηρήσεις: το $\langle H_j : j \in I - \{i\} \rangle = \langle \text{υποομάδα που γεννιέται από τις υπόλοιπες} \rangle$

Προσοχή!

Το γινόμενο δεν περιέχει αυθαίρετες στοιχεία της H_i

αλλά: πέρασθηκαν: μηδεν γινόμενα στοιχεία της H_i

ΟΡΙΣΜΟΣ

H O καλείται εξωτερικό ελεύθερο γινόμενο των H_i ομάδων

εάν είναι το απροσπάσιο γινόμενο:

$O = \times_{i \in I} H_i$. Τα στοιχεία της O είναι αυθαίρετες

$(h_1, h_2, \dots)$, $h_i \in H_i$ και οι πράξεις είναι κατά συστέγματες

• Αν $|I| < \infty$ τότε $\prod_{i \in I} H_i \cong \times_{i \in I} H_i$

1) Αν $O = H \times K \Rightarrow H$ O καθορίζεται πλήρως από αυτές

2) Αν $O = H \times K$ και $H \triangleleft O$ τότε O δεν καθορ. πληρ. αυτών

ΟΡΙΣΜΟΣ

H O λέγεται μη ελεύθερο γινόμενο των υποομάδων H, K

εάν $H \triangleleft O, O = HK$ και $H \cap K = \{e\}$

Παρατήρηση: 1) Εφόσον $H \cap K = \{e\} \Rightarrow K = O/H$

2) Ορίζεται $\varphi: O \rightarrow \text{Aut}(O)$ τωσά:

$$\varphi(a) \in \text{Aut}(O) \Leftrightarrow \varphi(a)(b) = \tau_a(b) = aba^{-1}$$

Θέλουμε τα $a \in O$ ώστε $\varphi(a) = 1 \Leftrightarrow aba^{-1} = b, b \in O$

Άρα, $a \in Z(O) : \ker \varphi = Z(O) \Rightarrow \bar{\varphi}: O/\ker \varphi \xrightarrow{\cong} \varphi(O) = \text{Inn}(O)$

ΠΡΟΤΑΣΗ: Έστω O μη τετριμμένο γινόμενο των H και K

1) Η αντιστοιχία $\varphi: K \rightarrow \text{Aut}(H)$ τωσά

$$\varphi(k) \in \text{Aut}(H) \Rightarrow \varphi(k)(a) = \beta a \beta^{-1} \in H, \forall a \in H, \beta \in K$$

Είναι αὐτομορφισμός

2) Κάθε στοιχείο γ τωσ O έχει μοναδική αναπαράσταση $\gamma = ab$ με $a \in H$ και $b \in K$

3) Το γινόμενο δίνεται από $(\alpha, \beta)(\delta, \gamma) \rightarrow (\alpha\varphi(\beta)(\delta), \beta\gamma)$

ΑΝΟΔΕΙΞΗ

Εσωτερικά γινόμενα

1) $H \triangleleft O$, φ ομομορφισμός οφείδω $\varphi(\beta\beta^{-1}) = \varphi(\beta)\varphi(\beta^{-1})$

2) Από ορισμό (αλλά και ως αὐτὸν έχει γίνει)

$$3) (\alpha, \beta)(\delta, \gamma) = \alpha\beta\delta\gamma$$

$$\text{και } (\alpha\varphi(\beta)(\delta), \beta\gamma) = \alpha\varphi(\beta)\delta\beta\gamma = \alpha\beta\delta\beta^{-1}\beta\gamma = \alpha\beta\delta\gamma$$

Παράδειγμα:

Έστω $O = \Sigma_3 = \{e, f, f^2, g, fg, f^2g\}$.

$H \triangleleft O$ με $H = \langle f \rangle \cong \mathbb{Z}_3$ και $K \leq O$ με $K = \langle g \rangle \cong \mathbb{Z}_2$

και $\varphi: \mathbb{Z}_2 \rightarrow \text{Aut}(\mathbb{Z}_3) \cong \mathbb{Z}_3^* \cong \mathbb{Z}_2$

Έστω φ άρτια n ταυτοτική τότε το εσω. γινόμενο

$$(f^i g^t)(f^j g^s) = f^i \varphi(g^t)(f^j) g^t g^s = f^i f^j g^{t+s} = f^{i+j} g^{t+s}$$

Δηλ. στα φ ταυτοτική τότε εσωτερικό-εξωτερικό

των H και K ταυτίζονται άρα $H \times K \cong \mathbb{Z}_3 \times \mathbb{Z}_2 \cong \mathbb{Z}_6$

Έστω τώρα n μη ταυτοτική περίπτωση περίπτωση $n = \varphi$

να είναι: $\varphi(g)(f) = f^2$ και ας δούμε το γινόμενο

$$(fg)(fg) = f\varphi(g)(f)gg = ff^2g^2 = e$$

$$(fg)(f^2g) = f\varphi(g)f^2gg = ff^2g^2 = f^2$$

$$(f^2g)(f \cdot g) = f^2\varphi(g)(f)gg = f^2f^2g^2 = f$$

$$(f^2g)(f^2g) = f^2\varphi(g)(f)gg = f^2f^2g^2 = e$$

$$(fe)(fg) = f\varphi(e)(f)g = f^2g$$

$$(f^2g)(f1) = f^2\varphi(g)(f)g = f^2f^2g = fg$$

Είναι δηλ. το γινόμενο των Σ_3

επιπλέον υπάρχουν μόνο δύο ομάδες τριών 6

ΟΡΙΣΜΟΣ: Έστω H και K ομάδες και $\varphi: K \xrightarrow{\cong} \text{Aut}(H)$

Στο σύνολο $H \times K$ ορίζουμε πράξη:

$$(a, b)(c, d) = (a\varphi(b)(c), \beta d)$$

ΛΗΜΜΑ / ΘΕΩΡΗΜΑ:

Το σύνολο $H \times K$ με την προαναφερμένη πράξη αποτελεί ομάδα, ο τω νόμος εκτελείται $0 = H \times K$. Επίσης, $H' \triangleleft O$ και $K' \cong O/H'$ τέτοια ώστε:

$$H' = \{(a, 1) \mid a \in H\} \quad \& \quad K' = \{(1, b) \mid b \in K\}$$

Αποδείξει

(Από το βιβλίο είναι αναλυτικό)

Π.χ

$$H = \mathbb{Z}_7 = C_7, \quad K = \mathbb{Z}_3 = C_3$$

$$\text{Aut}(C_7) \cong C_6 \quad \text{και} \quad \varphi: K \rightarrow \text{Aut}(H)$$

$$C_3 \rightarrow \text{Aut}(C_7) \cong C_6$$

$$\mathbb{Z}_3 \rightarrow \mathbb{Z}_6$$

δενίστες $a, a^2, \eta \equiv 2, 2 \pmod{3}$

δισι γεννήτορας $\rightarrow$ γεννήτορα

$$\varphi(7) = 6, \quad 1, 2, 3, 4, 5, 6$$

$$o(\varphi(a)) \mid o(a) \Rightarrow o(\varphi(a)) = 3 \quad \text{το οποίο είναι}$$

αυτομόρφωση του $\mathbb{Z}_7$

$$\exists \text{ πρ}^\times \alpha \text{ στο } \mathbb{Z}_7 \Leftrightarrow o(x) = \varphi(7) = 6$$

$$\alpha \rightarrow 3\alpha \rightarrow 9\alpha \rightarrow 2\alpha \rightarrow 6\alpha \rightarrow 4\alpha \rightarrow 5\alpha \rightarrow \alpha$$

$$\varphi: \mathbb{Z}_3 \rightarrow \text{Aut}(\mathbb{Z}_7)$$

$$\mathbb{Z}_7 \rightarrow \mathbb{Z}_7$$

$$a \mapsto 2a$$

$$\varphi: \mathbb{Z}_3 = \langle \beta \rangle \rightarrow \text{Aut} \mathbb{Z}_7 = \langle \alpha \rangle, \alpha^7 = \beta = \beta^3$$

$$\beta \mapsto \alpha^2$$

$$(a^i, \beta^k) (a^j, \beta^l) = (a^i \varphi(\beta^k) (a^j), \beta^{k+l})$$

$$(\alpha, \beta) (\alpha, \beta) = (\alpha \varphi(\beta)(\alpha), \beta^2) = (\alpha \alpha^2, \beta^2) = (\alpha^3, \beta^2)$$

H ομομορφισμός $\mathbb{Z}_7 \rtimes_{\varphi} \mathbb{Z}_3$ περιγράφεται από

$$\mathbb{Z}_7 \triangleleft G = \mathbb{Z}_7 \rtimes_{\varphi} \mathbb{Z}_3, |G| = 21$$

ΛΗΜΜΑ: Έστω $\varphi: G \rightarrow K$ ομομορφισμός, και $H \triangleleft G$ με $\varphi(H) \leq Y$ με $Y \triangleleft K$ τότε έχουμε ομομορφισμούς $\bar{\varphi}: G/H \rightarrow K/Y$

ΠΡΟΙΕΝΑ

Έστω $H \triangleleft G$, ομομορφισμός $\varphi: G \rightarrow \text{Aut}(H)$ τότε ο φ είναι ομομορφισμός ως εξής

$$\bar{\varphi}: G/H \rightarrow \text{Aut}(H) / \text{Inn}(H) \cong \text{Out}(H)$$

ΘΕΩΡΗΜΑ

Έστω $\varphi: K \xrightarrow{\cong} \text{Aut}(H)$.

Τότε $\exists G = H \rtimes_{\varphi} K$ ομάδα, $H \triangleleft G$ και $K \cong G/H$

Επίσης ο ανάστροφος ομομορφισμός $\bar{\varphi}$

$\bar{\varphi}: K \rightarrow \text{Out}(H)$ είναι η συνάρτηση που αντιστοιχεί στον φ μέσω του $\pi: \text{Aut}(H) \rightarrow \text{Out}(H)$

ΠΑ

$K = \mathbb{Z}_2$ και $H = \mathbb{Z}_n$. Έστω $\varphi: \mathbb{Z}_2 \rightarrow \text{Aut} \mathbb{Z}_n$

$\varphi(0) = 1$ και $\varphi(1) = \psi$ με $\psi(a) = a^{-1} \forall a \in \mathbb{Z}_n$

Δηλ. $(\varphi(0) = 1, \varphi(1) = \psi: \mathbb{Z}_n \rightarrow \mathbb{Z}_n$ τέτοιου $a \mapsto -a$ προσδ. $\alpha \mapsto \alpha^{-1}$ αντίστροφου)

$\langle a \rangle \quad \langle b \rangle$
 Το γινόμενο $O = \sum_{i=1}^n x_i \sum_{j=1}^n z_j e$
 $(a, b) (a, b) = (a \varphi(b)(a), b^{-1}b) = (a a^{-1}, e) = (e, e)$
 $o(a, b) = 2 \quad a b a b = e \Rightarrow b a b = a^{-1}$ διατίθεται ομοίως
 $(a, b) (a^2, e) = (a \varphi(b)(a^2), b) = (a a^{-2}, b) = (a^{-1}, b)$
 $a b a^2 = a^{-1} b$ και $b a^2 b = a^{-2} \Rightarrow O = \sum_{i=1}^n x_i \sum_{j=1}^n z_j = D_n$

ΠΡΟΤΑΣΗ

Αν υποθέσουμε $O = H \times_{\varphi} K$ και $O = H \times_{\varphi'} K$ τότε
 $f \in \text{Aut}(H)$ με $\varphi'(b) = f \varphi(b) f^{-1}$, $\forall b \in K$. Τότε,
 $n : H \times_{\varphi} K \rightarrow H \times_{\varphi'} K$ τινου

$(\gamma, b) = (f(\gamma), b)$ με $\gamma \in H$ και $b \in K$ ισομορφισμός

ΠΟΡΙΣΜΑ

Αν $\varphi = \varphi' f$ με $f \in \text{Aut}(K)$ τότε η αντιστοιχία
 $\psi : H \times_{\varphi} K \rightarrow H \times_{\varphi'} K$ τινου $\psi(a, b) = (a, f(b))$
 ισομορφισμός